

LAKIVALIOKUNTA

Lausunto 7/1997 vp

Valtioneuvoston kirjelmä U 38/1996 vp

Napoliin yleissopimus II

Suurelle valiokunnalle

Johdanto

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 14 päivänä helmikuuta 1997 pitämässään kokouksessa lähettänyt valtiovaraministeriön kirjeen 7.2.1997 (jäljempänä *täydennyskirjelmä*) asiassa U 38/1996 vp (Napolin yleissopimus II) lakivaliokunnalle tiedoksi ja mahdollisia toimenpiteitä varten.

Lakivaliokunta on kokouksessaan 4.3.1997 päättänyt ryhtyä käsittelemään asiaa täydennyskirjelmän johdosta.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Sirkka-Liisa Heino valtiovaraministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Matti Savolainen oikeusministeriöstä, komentaja Timo Eckstein sisäasiainministeriöstä ja apulaispäälikkö Kari Rantama keskusrikospoliisista.

Viitetiedot

Lakivaliokunta on aikaisemmin antanut suu-
relle valiokunnalle lausunnon valtioneuvoston kirjelmästä U 38/1996 vp ehdotukseksi tullihallintojen keskinäistä avunantoa koskevaksi yleissopimukseksi (LaVL 16/1996 vp).

Lakivaliokunnalla on uutta lausuntoa antaessaan ollut käytettävissään hallintovaliokunnan uusi lausunto (HaVL 11/1997 vp).

Valtioneuvoston täydennyskirjelmä

Ehdotus yleissopimukseksi

Valtioneuvoston täydennyskirjelmä koskee puheena olevan yleissopimuksen IV lukuun ehdotetun yhteistyön erityismuotojen uudelleen muotoiltua tekstiä sellaisena kuin se on esitetty asiakirjassa 11697/96, LIMITE, ENFOCUS-TOM 52.

Artiklat 18 ja 19 toisen jäsenvaltion alueelle ulotettavasta takaa-ajosta ja valvonnasta on ehdotettu laadittavaksi Schengen-sopimusta mukaillen.

Artiklan 18 määräykset on muotoiltu valinnaisiksi niin, että

— 2 kohdan mukaan jäsenvaltio voisi valita, onko takaa-ajajilla lainkaan kiinniotto-oikeutta,

— 3 kohdan mukaan jäsenvaltio voisi rajoittaa takaa-ajo-oikeutta alueellisesti ja ajallisesti. Valinta ilmoitettaisiin julistuksella yleissopimusta allekirjoitettaessa ja julistus voitaisiin milloin tahansa korvata uudella julistuksella,

— 4 kohta on toistaiseksi kyseenalainen siltä osin kuin se koskee takaa-ajoa myös merirajan yli,

— 5 kohta sisältää aiempaa yksityiskohtaisemmat paikallisten viranomaisten suorittamaa pidätystä koskevat määräykset, ja

— 9 kohdan mukaan jäsenvaltio voisi selittää, ettei artikla 18 sido sitä.

Artiklan 19 mukaan valvonta toisen valtion alueella olisi mahdollista vain rikostutkinnan yhteydessä ja mahdollisuus valvonnan jatkamiseen merirajan yli on jätetty avoimeksi. Myös tämä artikla voitaisiin selittää sitomattomaksi.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto ilmoittaa, että uudelleen muotoillut artiklat ovat Suomen hyväksyttävissä. Suomi katsoo, että toimenpiteet tulisi voida ulottaa merirajan yli vain silloin, kun valtioiden aluevesirajat ovat yhtenevät eli silloin, kun aluevesien välissä ei ole kansainvälistä vesialuetta. Artiklan 19 mukaisen tarkkailun osalta Suomi katsoo, että artiklaa ei välttämättä tulisi ehdotuksen mukaisesti rajoittaa sovellettavaksi vain varsinaisessa rikoksen esitutkinnassa. Myös tullirikokseen syyllistyväksi epäiltävää, yksilöitävissä olevaa henkilöä tulisi voida tarkkailla aiemman ehdotuksen mukaisesti.

Valiokunnan kannanotot

Perustelut

Lakivaliokunta yhtyy hallintovaliokunnan lausunnossa esitettyihin kannanottoihin sopimusehdotuksen muutettujen artiklojen yksityiskohdista.

Hallintovaliokunnan tavoin lakivaliokunta korostaa seuraavia periaatteellisia näkökohtia:

— Valvonnan onnistuminen käytännössä edellyttää, että säännökset ovat selkeitä ja että eri sopimuksissa olevat toisiaan vastaavat määräykset ovat yhteneviä. Siten artiklan 18 ja artiklan 19 määräysten pitää olla yhteneviä Schengenin yleissopimusten vastaavien määräysten kanssa, ja rajan yli tapahtuva takaa-ajo voidaan sallia vain maarajojen ylitse.

— Se, voidaanko Suomessa ottaa uusia epäkonventionaalisia tutkintamenetelmiä käyttöön, ja jos voidaan, niin kuinka laajalti, on arvioitava

Helsingissä 18 päivänä kesäkuuta 1997

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Henrik Lax /r, varapuheenjohtaja Matti Vähänäkki /sd ja jäsenet Sulo Aittoniemi /kesk, Juhani Alaranta /kesk, Toimi Kankaanniemi /skl, Juha Karpio

perusteellisen harkinnan ja valmistelun pohjalta rikosten torjuntaa, rikosten ennaltaehkäisemistä ja rikosten tutkintaa koskevien yleisten säännösten, lähinnä poliisilain ja esitutkintalain yhteydessä. Asiaa ei voida ratkaista tulliyhteistyöhön pohjautuvassa yleissopimuksessa.

— Tulliviranomaisilla ei voi eikä saa olla laajempia ja pidemmälle meneviä toimivaltuuksia kuin poliisiviranomaisilla.

Lausunto

Lausuntonaan lakivaliokunta kunnioittaen ilmoittaa,

että valtioneuvoston kannanotosta poiketen lakivaliokunta puoltaa yleissopimusehdotuksen hyväksymistä vain edellyttäen, että sopimuksen sisältöä vielä tarkistetaan edellä esitetyin tavoin.

/kok, Annika Lapintie /vas, Kari Myllyniemi /kesk, Reino Ojala /sd, Markku Pohjola /sd, Pekka Saarnio /vas, Sade Tahvanainen /sd ja Jukka Tarkka /nuors.